

Ruitervakantie in de Braziliaanse Pantanal

Te paard door het paradijs

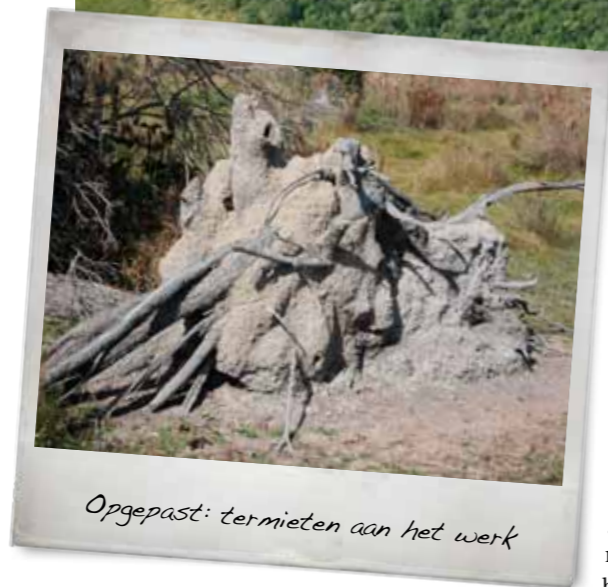
OP HET VLEGVELD VAN DE BRAZILIAANSE STAD CAMPO GRANDE ONTMOET IK MIJN REISGENOTEN MARTINE EN HERVÉ UIT FRANKRIJK. TIEN DAGEN LANG GAAN WE MET ONZE REISBEGELEIDER SERGIO OP SAFARI: TE PAARD LANGS RANCHES IN DE PANTANAL. HET GROOTSTE WETLAND VAN DE WERELD, EN DAARMEE DE THUIS VAN HONDERDEN VOGELSOORTEN EN BIJZONDERE DIEREN. TEGELIJK OOK WEIDEGROND VOOR DRIE MILJOEN VLEESKOEIEN. DE ENE DAG STAAN WE OOG IN OOG MET KAIMANNEN, BRULAPEN EN OOIEVAARS. DE ANDERE DAG BRENGEN WE ALS ASSISTENT-COWBOYS DE KUDDE NAAR EEN ANDERE WEI.

Jura, onze gids hier op het land van de Pouso Alto Ranch, opent het hek voor ons. Mijn reisgenoten Martine en Hervé, onze reisbegeleider Sergio en ik sturen onze paarden erdoor. We staan voor een grote poel, vol waterplanten. Net een Nederlandse polder. Een molen zou hier niet misstaan. Maar er klopt iets niet aan het plaatje. Tientallen kaaimannen, die aan de oever genieten van de zon, kijken ons waakzaam aan. Klik-klik-klik doen onze camera's. De kaaimannen vinden het maar zozo. De een na de ander glijdt de poel in. Vlak boven het wateroppervlak blijven talloze ogen ons in de gaten houden. We vallen van de ene verbazing in de andere op deze eerste verkenningstocht door de Pantanal. Daar zien we een kaaiman en een witte reiger broederlijk naast elkaar zitten. Verderop stapt een ooievaar door het riet. In de verte galoppeert de familie waterzwijn naar de bosrand.

KOEIEN

We rijden al met al een uurtje rond. In die tijdsperiode beslaan we nog geen fractie van de 11.000 hectare van de familie van onze gastheer, Fernando Barros. Naast kaaimannen vrolijken ook gieren, roze lepelaars, ooievaars, reigers in alle soorten en maten, neusberen, reeën, verwilderde zwijnen, aalscholvers, kieviten, spechten en waterzwijnen dit landschap op. En koeien natuurlijk, want daar draait het de weinige bewoners van de Pantanal om. Vanuit de lucht, met een Cessna, heeft de Pantanal al een deel van zijn geheim laten zien. Nu, eind juni, aan het begin van de droogte in Brazilië, bepalen ronde waterpoelen in een netwerk van beboste eilanden en zandstroken het patroon. Pas bij het avondeten, wanneer Sergio ons vertelt over het ontstaan van zijn geliefde Pantanal, kunnen we er ons echt iets bij voorstellen.

De Pantanal is het diepste punt van Brazilië, tientallen rivieren brengen hun water hiernaartoe.

Opgepast: termieten aan het werk

ONTWERP DOOR TERMIETEN

Sergio neemt ons meer dan 65 miljoen jaar mee terug in de tijd, naar het moment toen Zuid-Amerika en Afrika van elkaar losscheurden. "Aan de westkust van het jonge continent waren twee heel grote baaien, het Amazonebekken en het Platabekken. Toen ontstond de Andes en werden de baaien afgesloten, waardoor het binnenzeeën werden." De Pantanal, met zijn 230.000 vierkante kilometer drie keer zo groot als Nederland en België samen, is van dat grote Platabekken het overblijfsel. De zinkput van de geologie, om het zo maar te zeggen. De Pantanal is het diepste punt van Brazilië; tientallen rivieren brengen hun water hiernaartoe. Het zout van weleer is in al die miljoenen jaren grotendeels weggespoeld. De rivieren brachten er zand voor in de plaats. Bouwmateriaal voor de termieten, de belangrijkste architecten van de Pantanal volgens

Sergio. Termieten, nog kleiner dan mieren, maar minstens zo gedisciplineerd, begonnen enorme, waterdichte forten te bouwen in het grote, ondiepe bassin. "Ze woelden de grond om, hun burchten stortten in en verzezen weer en gaven houvast aan zaadjes van bomen. Het patroon dat je ziet vanuit de lucht, is het ontwerp van de termieten, in duizenden jaren gevormd."

BROMELIA'S EN MUNT

De regentijd en de rivieren brengen hier van oktober tot april massa's water. Dan staat zeventig procent van de Pantanal onder een laag van één tot anderhalve meter water. Het eind en het begin van de levenscyclus, die hier loopt van overvloedigheid in mei en juni tot een keiharde struggle for life in september, als de Pantanal op zijn droogst is. Daarna spoelt het water niet alleen van alles weg. Het voert ook nieuw leven aan. En wel uit vier verschillende ecosystemen, die hier net zo broederlijk naast elkaar leven als de kaaiman en de kievit: het Amazonegebied, het Atlantische regenwoud, de savannen en de Caatinga, een

1 Designed by termieten.

2 Sergio II gaat het arme kalfje even uit de nood helpen.

3 Reuzenooievaars zijn maar één van de zoveel verschillende diersoorten die je tegenkomt in de Pantanal.

heel droge, schrale savanne. Daarom groeien er hier bromelia's en cactussen tussen de wilde munt.

KOOIEN

De zon gedraagt zich hier in de tropen zeer voorspelbaar. Zes uur op, zes uur onder. De paarden worden gehaald, ik probeer ze samen met de opgaande zon te vangen met mijn camera. Na het ontbijt met rijkelijke sloten koffie - Brazilië is 's werelds grootste koffieproducent - gaan we het land van de Pouso Alto Ranch beter bekijken.

Ergens hebben we het idee dat Sergio al die dieren gisteren speciaal voor

ons heeft neergezet. Maar als we zijn opgestegen en Jura volgen door de hekken, zijn alleen de kaaimannen nog niet op. De reeën, wilde geiten en vogels wel. De kuifhoenderkoet, die mij doet denken aan een vliegende kalkoen, en de jabirú, de grootste ooievaar ter wereld, lijken vandaag voor ons te willen poseren. "Hun kooien zijn vandaag opengezet", vermoedt Martine. De komende dagen zullen haar stelling bewijzen. De ene dag werkt de neusbeer zich in de kijker, de andere dag laten de krabbenetende vos, de ibis, de ijsbeer, de holenuil, het moerashert, de ijsvogel of het gordeldier zich bespieden.

→ COWBOYS

's Middags gaan we Fernando Barros en de cowboys – de Pantaneiros – helpen. Een groep van zo'n tweehonderd koeien moet van de ene wei naar de andere. Mijn paardje, Canário, vindt het leuk werk. Tot nu toe vond hij een sukkeldrafje wel goed genoeg, maar nu galoppeert hij vrolijk rond om koeien die willen ontsnappen de pas af te snijden. Na een uurtje zijn we klaar met het werk. We nemen de lange weg naar huis. En we zien de brulaap, besluipen de grote miereneter en galopperen achter twee verwilderde zwijntjes aan.

WINTER

Er ligt iets wits in het gras. Een schedel van het een of andere dier. Gelden er dan toch junglewetten in dit paradijs? Als ik Sergio vraag wat het is, werpt hij er een deskundige blik op en zegt met een knipoog: "O, een toerist." We zijn voor zonsopgang vertrokken, op weg naar onze volgende bestemming, de Fazenda Baia das Pedras. Een lange dag rijden over de hete vlakte. In de ochtendkoelte hebben we de afstand tot de plek waar we verse paarden en een verlaat ontbijt krijgen, snel afgelegd. Onze gastvrouw Rita wacht ons al op met versgebakken, gevuld brood, koel

water, fruit, koffie, thee. Dan gaan onze paarden terug naar Pouso Alto en stijgen wij op voor deel twee van de langste dag. Het is vandaag winter geworden hier, maar daar valt niets van te merken. Mijn nieuwe paard Joëlla is wat groter en slanker dan Canário. Ze stapt vlot vooruit, blijkbaar ruikt ze de stal, al is die nog een heel eind weg, dwars door de stoffige, hete savanne.

MATÉ

Het lijkt alsof de tijd heeft stilgestaan in Baia das Pedras. Natuurlijk, op een boerderij met 17.000 hectare grond en 5.000 koeien (ruim drie hectare per koe!) zijn er communicatiemiddelen nodig: er is hier telefoon, het overleg met de Pantaneiros gaat per radio en walkietalkie, de televisie houdt ons op de hoogte van de voortgang van het WK Voetbal en het internet van het laatste nieuws. Maar wat er uit de keuken komt, is van vóór het tijdperk van het kant-en-klaarvoedsel. In de loop van ons verblijf maken we kennis met verse, gekoelde limonades van citroen, ananas, mango, papaja, cashew. Met gefrituurde en kruimige

Kacimán

maniok (cassave). Met groenteschotels, hartige taarten, vlees- en visgerechten, elke dag andere toetjes. Rita laat ons ook de nationale drank proeven: maté, een soort koude kruidenthee die je met een metalen rietje drinkt en doorgeeft.

SCHAPENVELLEN

Ook op het gebied van het paardrijden worden we verwend. Sergio heeft gezien dat de Pantaneiros met twee schapenvellen in plaats van één op hun zadel rijden en dat lijkt hem wel wat. 's Middags staan onze paarden dus klaar met zadels die zelfs geschikt zijn voor de prinses op de erwt. Minpuntje is wel dat ik er ineens niet meer op kan komen. Maar volgens Sergio komt dat door al dat lekkere eten. Onze verkenningstochten hier, aan de rand van de Vazante Castelo, een van de langste watergeulen door de Pantanal, doen we in het spoor van Sergio II en met back-up van Junior, twee jonge Pantaneiros, die ons de komende dagen laten zien dat ze vliegensvlug, handig met de lasso en bekwaam in het vak zijn. En daar krijgen we volop de kans toe, want we gaan twee dagen met de cowboys op pad. Eerst om een groep koeien naar de ranch te brengen voor inspectie. Een dag later doen we het omgekeerde, dan brengen we een

groep koeien terug naar de wei, dwars door de Vazante Castelo. En tussendoor gaan we kijken hoe kalfjes van een paar dagen oud geïnspecteerd, zo nodig behandeld en geormerkt worden.

RODEO

Het is al weer tijd om door te gaan, richting onze laatste verblijfplaats in de Pantanal, Barra Mansa aan de Rio Negro. Maar dat lukt niet in één dag. WW gaan op pad in een langgerekte sliert. Sergio I en II voorop, ik een eindje daarachter, een stuk achter mij Martine en Hervé en ver daarachter Junior. Opeens klinkt er geroep. Ik kijk om en zie Hervé paard bokkend door het gras rennen. Het zadel en alle schapenvellen hangen onder zijn buik. Daar vliegt ineens het zadel met een boog door de lucht. De schapenvellen blijven echter hangen en het paard is zo in paniek, dat Sergio I en Junior er achteraan moeten galopperen. Terwijl we wachten op de Pantaneiros, geeft Hervé een korte briefing over het gebeurde. Klassiek verhaal: singel los, zadel begint te schuiven, geen houden meer aan. Hij mankeert niets. Sergio I haalt het zadel uit de wei. Als Junior en Sergio II na een minuut of tien met Hervé paard te voorschijn komen, roepen ze: "Mooie rodeo!" ■

3

- 1 De Pantanal op de kaart. Die kan je halen in de meeste A.S.Adventure Stores. Kaart Brasil van ITMB, € 9,50
- 2 Die kleurrijke papegaaiën raak je snel gewend. De bruine mussen thuis ben je zo vergeten.
- 3 We brengen een groep koeien naar de ranch voor inspectie.

PRAKTISCH BRAZILIË EN PANTANAL

Bevolking:	± 192 miljoen inwoners
Oppervlakte Brazilië:	8.511.196 km ²
Oppervlakte Pantanal:	230.000 km ²
Hoofdstad:	Brasilia
Taal:	Portugees
Valuta:	1 reaal is 45 eurocent
Uurverschil:	
Rio de Janeiro, Sao Paulo:	
winter – 5 uur, zomer – 4 uur	
Pantanal: winter – 6 uur,	
zomer – 5 uur	

Vereiste documenten

Paspoort geldig tot zes maanden na vertrek uit Brazilië. Toeristenvisum wordt verstrekt bij binnenkomst.

Fysieke conditie

Normaal, ook (grotere) kinderen kunnen de reis maken.

Gezondheid

Brazilië: vaccinaties tegen DTP en hepatitis A.
Pantanal: vaccinatie tegen gele koorts en kuur tegen malaria.
Muggenolie met deet tegen dengue en de malariamug.

Uitrusting

Onmisbaar: petje, zonnebrandcrème, camera.

Reisorganisatie

Trailfinders Ruitervakanties
Tel. 012/ 440900
www.horsholiday.com
Naast het paardrijden in de Pantanal kan de vakantie uitgebreid worden met tochten door de Amazone en fotosafari's naar de jaguar.